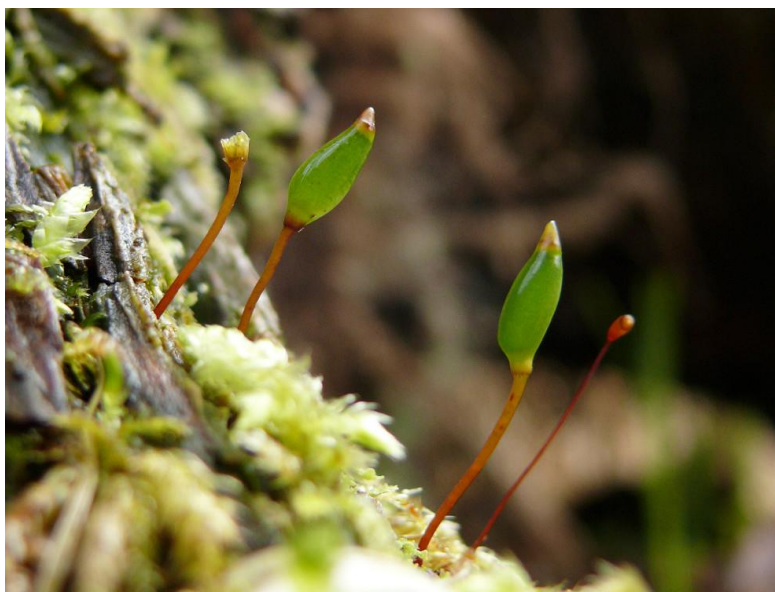

Põdrapao roheline hiidkupra püsielupaiga kaitsekorralduskava 2017–2026

Keskkonnaamet 2016

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD

1. TAUST	3
1.1. ALA ISELOOMUSTUS	3
1.2. MAAKASUTUS	3
1.3. HUVIGRUPID	3
1.4. KAITSEKORD	4
1.5. UURITUS	4
1.5.1. Läbiviidud uuringud ja inventuurid	4
1.5.2. Riiklik seire	4
1.5.3. Inventuuride ja uuringute vajadus	5
2. VÄÄRTUSED JA EESMÄRGID	6
2.1. ELUSTIK	6
2.1.1. Samblad	6
2.1.1.1. Roheline hiidkupar (<i>Buxbaumia viridis</i>)	6
2.2. KOOSLUSED	7
2.2.1. Euroopa liidu tähtsusega kooslused	7
2.2.1.1. Vanad loodusmetsad (9010*)	7
3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS	9
4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED	10
4.1. INVENTUURID, SEIRED, UURINGUD	10
4.1.1. Ohustatud soontaimede ja samblaliikide seire	10
4.2. TARISTU, TEHNIKA, LOOMAD	10
4.2.1. Kaitseala tähistus	10
4.3. KAVAD, EESKIRJAD	10
4.3.1. Kaitsereežiimi muutmine	10
4.3.2. Kaitsekorralduskava vahehindamine	11
4.3.3. Kaitsekorralduskava uuendamine	11
4.4. EELARVE	12
5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	14
KASUTATUD KIRJANDUS	15
LISAD	16
LISA 1. KAITSE-EESKIRI	17
LISA 2. KAITSEVÄÄRTUSTE KOONDTABEL	19
LISA 3. AVALIKKUSE KAASAMISE KOOSOLEKUTE PROTOKOLLID	20

Vastavalt looduskaitseeaduse §-le 25 on kaitsekorralduskava kaitstavate loodusobjektide alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Põdrapao püsielupaiga kaitsekorralduskava (edaspidi ka *KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*), selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest
- analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile
- arvestades alale seatud eesmärke, määrata mõõdetavad eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpus ning 30 aasta perspektiivis
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega
- luua alusdokument ala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks

Kaitsekorralduskava koostamisel viidi Pihla-Kaibaldi looduskaitseala *KKK* koostamise raames läbi kaks avalikkuse kaasamise koosolekut: 19. detsembril 2012. a Kõrgessaare vallas ja 21. jaanuaril 2013. a Hiiu maavalitsuse saalis (vt lisa 3).

Kava koostamist koordineeris Keskkonnaameti Hiiu-Saare-Lääne regiooni kaitse planeerimise spetsialist Andres Miller (tel 503 6455, e-post andres.miller@keskkonnaamet.ee).

Kava koostas Heikki Luhamaa (tel 527 0190, e-post heikki.luhamaa@eesti.ee), Pärändkoosluste Kaitse Ühing.

KAITSEKORRALDUSKAVA ON VALMINUD „RIIKLIKU STRUKTUURIVAHENDITE KASUTAMISE STRATEEGIA 2007–2013” JA SELLEST TULENEVA „ELUKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVA” PRIORITEETSE SUUNA „SÄÄSTVA KESKKONNAKASUTUSE INFRASTRUKTUURIDE JA TUGISÜSTEEMIDE ARENDAMINE” MEETME „KAITSEKORRALDUSKAVADE JA LIIKIDE TEGEVUSKAVADE KOOSTAMINE LOODUSE MITMEKESISUSE SÄILITAMISEKS” PROGRAMMI ALUSEL EUROOPA REGIONAALARENGU FONDI VAHENDITEST.

1. TAUST

1.1. ALA ISELOOMUSTUS

Põdrapao roheline hiidkupra püsielupaik (edaspidi *PEP*) paikneb Hiiumaal Hiiu valla territooriumil. Püsielupaiga pindala on 2,49 hektarit. PEP on kaitse alla võetud Keskkonnaministri 24. mai 2007. a määrusega nr 36 „Kaitsealuste samblaliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”. PEP-i eesmärk on I kaitsekategooria kaitsealuse samblaliigi roheline hiidkupra (*Buxbaumia viridis*) kaitse. PEP on registreeritud keskkonnaregistris (edaspidi *KKR*) koodiga KLO03000889.

Ala kuulub üleeuroopalisse kaitstavate alade võrgustikku Natura 2000 Põdrapao loodusalana (*KKR*-s koodiga EE0040111), mis esitati Euroopa Komisjonile Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” 23. aprillil 2009. a vastu võetud ja jõustunud muutmise korraldusega nr 148. Loodusala eesmärgiks on EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; edaspidi *loodusdirektiiv*) I lisas nimetatud kaitstav elupaigatüüp vanad loodumetsad (*9010¹) ja II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on roheline hiidkupra (*Buxbaumia viridis*).

PEP-is asub metsa vääriselupaiga tunnustega ala nr L01470.

PEP-i valitseja on Keskkonnaamet.

1.2. MAAKASUTUS

PEP-i territoorium on täies ulatuses riigi omanduses olev metsamaa.

1.3. HUVIGRUPID

Ala väiksuse ja kaitstava liigi kuulumise tõttu I kaitsekategooriasse on PEP-iga seotud peamiselt vaid üks huvigrupp.

Keskkonnaamet (KeA) – PEP-i valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks oleva liigi ja loodusdirektiivi elupaiga soodne seisund.

¹ Siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid

1.4. KAITSEKORD

Püsielupaiga maa-ala kuulub sihtkaitsevööndisse ja siin kehtib looduskaitseaduses sätestatud kaitsekord keskkonnaministri 24. mai 2007. a määruses nr 36 „Kaitsealuste samblaliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” toodud erisustega (vt lisa 1).

PEP-is on lubatud inimeste viibimine, marjade ja seente korjamine, jahipidamine ja kalapüük. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel ning kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, püsielupaiga kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel. PEP-i valitseja kirjalikul nõusolekul on lubatud telkimine ja lõkketegemine, liigi elutingimuste säilimiseks või parandamiseks olemasolevate maaparandussüsteemide hooldustööd ja veerežiimi taastamine, metsa kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, olemasolevate teede ja tehnovõrgu rajatiste hooldustööd. Keelatud on puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel.

Vastavalt looduskaitseaduse § 14 lõikele 1 on PEP-i valitseja nõusolekuta PEP-is keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda, seada projekteerimistingimusi või anda ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist, ning jahiulukeid lisaõota.

1.5. UURITUS

1.5.1. LÄBIVIIDUD UURINGUD JA INVENTUURID

Keskkonnaameti tellimusel inventeeriti PEP-i samblikud 2012. aastal koos Pihla-Kaibaldi looduskaitseala (edaspidi *LKA*) samblike inventuuriga. Registreerimata ajal (ilmselt 2000. aastate algul) on inventeeritud Taimo Aasma poolt loodusdirektiivi esmatähtis elupaigatüüp vanad looduspõõsad (9010*). Aastal 2009 on takseeritud metsa metsakorralduslikul eesmärgil.

1.5.2. RIIKLIK SEIRE

PEP-is asub üks riikliku seire jaam nr SJA6763000, kus eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire programmi „Ohustatud soontaimed ja samblaliigid” alamprogrammi raames seiratakse rohelist hiidkupart. Seiret viiakse läbi viieaastase intervalliga. 2012. aastal leiti liiki neljal lamatüvel ja kannul.

1.5.3. INVENTUURIDE JA UURINGUTE VAJADUS

Täiendavate inventuuride ja uuringute järgi PEP-is vajadus puudub.

2. VÄÄRTUSED JA EESMÄRGID

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 23. aprilli 2009. a korraldusele nr 148 „Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” muutmise” (RTL 2009, 39, 516) on Põdrapao loodusala eesmärgiks loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi vanad looduspõõsad (*9010) ja II lisas nimetatud liigi roheline hiidkupra (*Buxbaumia viridis*), mis on ühtlasi I kaitsekategooria kaitsealune liik, kaitse. Rohelise hiidkupra Põdrapao püsielupaiga eesmärgiks on roheline hiidkupra kaitse.

Keskonnaregistris on püsielupaigas registreeritud järgmised III kaitsekategooriasse kuuluvad liigid: kahelehtine käokeel (*Platanthera bifolia*), harilik ungrukold (*Hyperzia selago*), helleri ebatähtlehik (*Anastrophyllum hellerianum*), sulgjas õhik (*Neckera pennata*), suur nõõpsamblik (*Megalania grossa*) ja harilik koobassamblik (*Thelotrema lepadinum*). Nende liikide kaitse on tagatud elupaigatüübi säilimisega.

2.1. ELUSTIK

2.1.1. SAMBLAD

2.1.1.1. ROHELINE HIIDKUPAR (*BUXBAUMIA VIRIDIS*)

I kat², LoD – II, KE – jah, LoA – jah

Roheline hiidkupar kasvab väga kõdunenud okaspuu lamatüvedel niisketes okas- ja segametsades. Liik on tundlik metsamajanduse suhtes, kuna raied ja kuivendamine muudavad kasvukoha niiskus- ja valgustingimused liigile ebasoodsateks. Majandusmetsades on liigile reeglina ebapiisavas koguses sobivat lamapuitu. Peamisteks ohuteguriteks ongi sobivas lagunemisastmes okaspuu-kõdupuidu vähesus ja metsamajandus (Vellak 2011).

Liigi soodsa seisundi tagab sihtkaitsevööndi kaitsekord, mis välistab kasvualal majandustegevuse ja võimaldab metsal areneda looduslikult.

Liigi seire käigus leiti 2005. a liiki ühe laiguna 2000 cm². Septembris 2009 toimunud seire ajal on populatsiooni hinnatud elujõuliseks ja leitud kasvamas kahe laiguna (pindala kohta info puudub). 2012. aastal leiti eoskupraid neljal lamatüvel ja kännul.

Ajaline eesmärk

- **Pikaajaline (30 aasta perspektiivis) eesmärk:**

liigi olemasolu vähemalt neljal substraattüvel või kännul

² kat – kaitsekategooria, LoD – loodusdirektiiv (ja viide lisale), KE – PEP-i kaitse-eesmärgiks olemine, LoA – loodusala (viide eesmärgiks olemisele)

- **Kaitsekorralduskava perioodiks:**

liigi olemasolu vähemalt neljal substraattüvel või kännul

Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Tegur	Mõju
Sobilikud tingimused	PEP-i metsakooslused kuuluvad pea täies ulatuses elupaigatüüpi vanad loodumetsad (9010*), mis on liigile sobilikuks elukohaks

2.2. KOOSLUSED

PEP-i looduskaitseliselt väärtuslikud kooslused on seotud vana metsaga.

2.2.1. EUROOPA LIIDU TÄHTSUSEGA KOOSLUSED

PEP-is on inventeeritud üks loodusdirektiivi I lisasse kantud elupaigatüüp – vanad loodumetsad (9010*).

2.2.1.1. VANAD LOODUSMETSAD (9010*)

LoD – I, KE – ei, LoA – jah

Sellesse elupaigatüüpi kuuluvad looduslikud vanad metsad, aga ka hiljutiste põlengualade looduslikult uuenenud noored puistud. Looduslikud vanad metsad esindavad vähese inimõjuga või üldse igasuguse inimõjuta kliimaskooslusi ehk siis suksessioonirea hiliseid staadiume. Praeguseks on intensiivse metsamajanduse tagajärjel praktiliselt kõigis EL liikmesriikides vanadele loodumetsadele iseloomulike omadustega puistud kadunud, s.t neis ei ole enam arvestataval määral surnud ja kõdupuitu ega ulatuslikumat puude vanuse, kõrguse ja koosseisu mitmekesisust. Samas on just vanad loodumetsad elupaigaks paljudele ohustatud liikidele, eriti sammaltaimedele, seentele ja selgrootutele loomadele, peamiselt mardikatele (Paal 2007).

PEP-is on elupaigatüüpi inventeeritud pindalal 2,3 ha ja esinduslikkus hinnatud väga heaks (A). Natura standardandmebaasi³ järgi peab Põdrapao loodusl alal elupaigatüüpi vanad loodumetsad (9010*) olema 2,1 ha ja esinduslikkus olema hea (B).

³ <http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=EE0040111>

Ajaline eesmärk

- **Pikaajaline (30 aasta perspektiivis) eesmärk:**

elupaigatüübi pindala on vähemalt 2,3 ha ja esinduslikkus A

- **Kaitsekorralduskava perioodiks**

elupaigatüübi pindala on vähemalt 2,3 ha ja esinduslikkus A

Mõjutegurid ja meetmed

Positiivsed

Sobilikud tingimused	PEP-i territoorium ei ole majandatav ja lõunast piirneb PEP mittemajandatava Pihla-Kaibaldi LKA Pihlasoo sihtkaitsevööndiga
----------------------	---

3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS

PEP-i külastamine turismi eesmärgil ei ole soovitatav ning peab jääma igapäevase alusel toimivateks üksiküllastusteks. PEP on moodustatud I kaitsekategooria liigi roheline hiidkupra (*Buxbaumia viridis*) kaitseks. Vastavalt looduskaitseaduse § 53 lõikele 1 on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud.

Visioon ja eesmärk

- **Visioon**

PEP-i külastamine on minimaalne ja piirdub juhuküllastustega

- **Eesmärk**

PEP-i külastamine on minimaalne ja piirdub juhuküllastustega

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

4.1. INVENTUURID, SEIRED, UURINGUD

4.1.1. OHUSTATUD SOONTAIMEDE JA SAMBLALIHKIDE SEIRE

Tegevus on vajalik ptk-s 2.1.1.1 seatud eesmärkide saavutamise kontrollimiseks. I prioriteet. Elluviimine toimub 2017. ja 2022. aastal.

PEP-is paiknevat rohelist hiidkupra kasvupaika seiratakse riikliku seire programmi eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire alamprogrammi ohustatud soontaimede ja samblaliigid raames. Selle käigus kogutav info on piisav liigi seisundi hindamiseks ja kaitse korraldamiseks. Tegevus toimub üleriigiliselt, mitte alapõhiselt, ega kuulu KKK elluviimiseks eraldi rahastamisele.

Kaitstavate taimeliikide riikliku seiret koordineerib Keskkonnaagentuur (KAUR).

4.2. TARISTU, TEHNIKA, LOOMAD

4.2.1. KAITSEALA TÄHISTUS

Tegevus on vajalik ptk-s 2 toodud väärtustele seatud eesmärkide saavutamiseks ning mõeldud toimuma peale PEP-i liitmist Pihla-Kaibaldi looduskaitsealaga (vt ptk 4.3.1). II prioriteet.

Vaja on paigaldada üks piiritähis, mis teavitaks külastajat kaitstavale alale jõudmisest.

Kaitseala tähise paigaldamise korraldab Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Tähis on otstarbekas paigaldada samaaegselt piirneva Pihla-Kaibaldi LKA piiride tähistamisega (2018. a). Tähise valmistamise ja paigaldamise maksumus on arvestuslikult 100 €.

4.3. KAVAD, EESKIRJAD

4.3.1. KAITSEREŽIIMI MUUTMINE

Tegevus toetab ptk-des 2.1.1.1 ja 2.2.1.1 seatud eesmärkide saavutamist. II prioriteet. Elluviimine 2017. aastal.

Praegu on PEP-i ja temaga piirneva Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitsekord sarnane, mõlemas kehtib sihtkaitsevööndi kaitserеžiiim. Seetõttu on loogiline liita PEP Pihla-Kaibaldi looduskaitseala Pihlasoo sihtkaitsevööndiga. Selle tulemusena muutub piirkonna looduskaitsealine struktuur selgemaks.

Keskkonnaametil on ette valmistatud Pihla-Kaibaldi LKA kaitse-eeskirja muutmise eelnõu, milles nähakse ette PEP-i liitmine looduskaitsealaga.

Kaitsekorra muutmise ettevalmistamist korraldab Keskkonnaamet.

4.3.2. KAITSEKORRALDUSKAVA VAHEHINDAMINE

Tegevus on ette nähtud kaitsekorralduskava koostamise korraga⁴. I prioriteet. Elluviimine 2021. aastal.

Kaitsekorralduskavas planeeritud tööde tegemise ning selle mõju selgitamiseks kaitseväärtuste säilimiseks on vajalik tehtud tööde edukuse hindamine. Selle käigus selgitatakse tehtud tööde mahud ja vastavus planeeritule, mõju kaitseväärtuste säilimisele ning kaitseväärtuste seisukord vastavalt kaitsekorralduskavas toodud kriteeriumitele. Vahehindamise tulemuseks on PEP-i seisundi kohta hinnangu andmine ning kaitsekorralduslikult vajalike tegevuste täpsustamine, ja/või uute tegevuste lisamine kaitsekorralduskavva, et tagada kaitseväärtuste säilimine. Samuti on hindamine aluseks kaitsekorralduskava uuendamiseks järgmiseks perioodiks.

Kaitsekorralduskava vahehindamise korraldajaks on Keskkonnaamet.

4.3.3. KAITSEKORRALDUSKAVA UUENDAMINE

Kaitsekorraldusperioodi lõpus 2026. aastal on vaja koostada kaitsekorralduskava järgmiseks perioodiks. Selle käigus on vaja analüüsida käesoleva kava teostamise edukust ja mõju kaitseväärtuste säilimisele ning planeerida kaitseväärtuste säilimist tagavad tegevused järgmiseks perioodiks. Kuna vahepealsele perioodile on planeeritud PEP-i liitmine Pihla-Kaibaldi LKA-ga, siis toimub uue KKK koostamine juba Pihla-Kaibaldi LKA KKK koostamise raames. I prioriteet. Kaitsekorralduskava uuendamise korraldajaks on Keskkonnaamet.

⁴ Keskkonnaministri 20. oktoobri 2009. a määrus nr 60 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” (<https://www.riigiteataja.ee/akt/13228916?leiaKehtiv>)

4.4. EELARVE

Eelarve tabelisse 1 on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis 1 on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsuse klassidesse:

- esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millea eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus
- teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele
- kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele

Tabel 1. Põdrapao roheline hiidkupra püsielupaiga (Põdrapao loodusala) kaitsekorralduskava tegevuste eelarvetabel

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Maksumus kokku
					Sadades eurodes										
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1	Ohustatud soontaimede ja samblaliikide seire	Riiklik seire	KAUR	I	x ⁵					x					x
4.1.2	Kaitsekorralduskava vahehindamine	Tulemusseire	KeA	I					x						x

⁵ x – tegevus toimub üleriigiliselt ja mitte kaitstava ala põhiselt (nt riiklik seire) või on korraldaja eelarveline tööülesanne ning ei kuulu KKK elluviimiseks eraldi rahastamisele

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Maksumus kokku
					Sadades eurodes										
Taristu, tehnika, loomad															
4.2.1	Kaitseala tähistus	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II		1									1
Kavad, eeskirjad															
4.3.1	Kaitsereežiimi muutmine	Kaitsekorra muutmine	KeA	II	x										x
4.3.2	Kaitsekorralduskava vahehindamine	Tegevuskava	KeA	I					x						x
4.3.3	Kaitsekorralduskava uuendamine	Tegevuskava	KeA	I										x	x
Maksumus kokku					x	1	x	x	x	x	x	x	x	x	1

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduslike tegevuste edukuse hindamise kriteeriumid on toodud tabelis 2. Nende tulemuste saavutamisel võib kaitsekorralduskava rakendamist pidada õnnestunuks.

Tabel 2. KKK tegevuste tulemuslikkuse hindamise kriteeriumid

JRK	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
1.	roheline hiidkupar (<i>Buxbaumia viridis</i>)	liigi kasvulaikude arv	4	4	asustatud tüvede/kändude arv riikliku seire andmetel
2.	vanad loodusmetsad (9010*)	pindala (ha)	2,3	2,3	vanametsa pindala ja seisund PEP-is, ortofoto, paikvaatlus
3.		esinduslikkus	A	A	

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Paal, J., 2007. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Keskkonnaministeerium, Tartu.
2. Vellak, K., 2011. Rohelise hiidkupra (*Buxbaumia viridis* (DC) Moug. & Nestl.) kaitse tegevuskava.

Õigusaktid

3. Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri. Vastu võetud 05.08.2004 nr 615 RTL 2004, 111, 1758; jõustumine 05.08.2004.

Kasutatud andmebaasid

4. Natura standardandmebaas <http://natura2000.eea.europa.eu>
5. EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem)
<http://loodus.keskkonnainfo.ee/WebEelis/infoleht.aspx>
6. eElurikkus: <http://elurikkus.ut.ee/>
7. Keskkonnaregister: <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main>
8. Maa-ameti geoportaal: <http://geoportaal.maaamet.ee/>
9. Riiklik keskkonnaseire programm: <http://seire.keskkonnainfo.ee/seireveeb/index.php>
10. Loodusvaatluste andmebaas <http://loodus.keskkonnainfo.ee/LVA/>

LISAD

LISA 1. KAITSE-EESKIRI

KAITSEALUSTE SAMBLALIIKIDE PÜSIELUPAIKADE KAITSE ALLA VÕTMINE JA KAITSE-EESKIRI

Vastu võetud 24.05.2007 nr 36

RTL 2007, 47, 830

jõustumine 15.06.2007

Määrus kehtestatakse «Looduskaitseaduse» § 10 lõike 2 alusel.

§ 1. Kaitse alla võtmise eesmärk

Määrusega võetakse kaitse alla Vabariigi Valitsuse 20. mai 2004. a määruse nr 195 «I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu» § 1 lõike 3 punkti 1 kohaselt I kaitsekategooriasse, § 5 lõike 4 punktide 2, 6, 12 ja 25 kohaselt II kaitsekategooriasse ning Keskkonnaministri 19. mai 2004. a määruse nr 51 «III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine» § 1 lõike 3 punkti 4 kohaselt III kaitsekategooriasse kuuluvate samblaliikide väljaspool kaitsealasid asuvad elupaigad, mida tuleb kaitsta nende liikide soodsa seisundi tagamiseks.

§ 2. Kaitsealuste samblaliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine

- (1) Kaitse alla võetakse roheline hiidkupra Põdrapao püsielupaik Hiiu maakonnas Kõrgessaare vallas.
- (2) Kaitse alla võetakse kurrulise tuhmiku Meriküla püsielupaik Ida-Viru maakonnas Vaivara vallas.
- (3) Kaitse alla võetakse meri-pungsambla Linaküla püsielupaik Pärnu maakonnas Kihnu vallas.
- (4) Kaitse alla võetakse kõnttanuka Huitbergi püsielupaik Lääne maakonnas Vormsi vallas.
- (5) Kaitse alla võetakse läikiva kurdsirbiku Krüüdneri püsielupaik Põlva maakonnas Valgjärve vallas.
- (6) Kaitse alla võetakse jäiga keerdsambla Karida püsielupaik Saare maakonnas Kärla vallas.
- (7) Kaitsealuste samblaliikide püsielupaikade piirid on kantud kaartidele, mis on esitatud määruse lisas².

§ 3. Püsielupaiga valitseja

«Looduskaitseaduse» § 21 lõike 1 kohaselt on püsielupaiga valitsejaks Keskkonnaamet.

[RTL 2009, 11, 131 - jõust. 01.02.2009]

§ 4. Kaitsekord

- (1) Püsielupaiga maa-ala kuulub sihtkaitsevööndisse.

(2) Püsielupaigas kehtib «Looduskaitseseaduses» sätestatud kaitsekord selle määruse erisustega.

(3) Püsielupaigas on lubatud:

1) inimeste viibimine. Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal on viibimine lubatud arvestades «Asjaõigusseaduses» ja «Looduskaitseseaduses» sätestatut;

2) marjade ja seente korjamine;

3) jahipidamine ja kalapüük;

4) sõidukiga sõitmine teedel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel ja poollooduslike koosluste hooldamisel, püsielupaiga valitsemisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel;

[RTL 2009, 11, 131 - jõust. 01.02.2009]

5) telkimine ja lõkketegemine kaitseala valitseja kirjalikul nõusolekul.

[RTL 2009, 11, 131 - jõust. 01.02.2009]

(4) Püsielupaiga valitseja nõusolekul on:

1) püsielupaikades sammalde elutingimuste säilimiseks või parandamiseks lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hooldustööd ja veerežiimi taastamine;

2) püsielupaigas lubatud metsa kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt;

3) püsielupaigas lubatud olemasolevate teede ja tehnovõrgu rajatiste hooldustööd.

(5) Linaküla püsielupaigas on vajalik niitmine ja karjatamine, kusjuures hooldustööde käigus niidetud hein tuleb eemaldada hiljemalt 30 päeva jooksul pärast niitmist.

LISA 2. KAITSEVÄÄRTUSTE KOONDTABEL

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
Elustik					
2.1.1.1	Roheline hiidkupar (<i>Buxbaumia viridis</i>)	liigi püsimine vähemalt neljal substraattüvel või kännul	–	–	liigi püsimine vähemalt neljal substraattüvel või kännul
Kooslused					
2.2.1.1	Vanad loodusmetsad (9010*)	elupaigatüüp pindalal vähemalt 2,35 ha ja esinduslikkusega A.	–	–	elupaigatüüp pindalal vähemalt 2,35 ha ja esinduslikkusega A.

LISA 3. AVALIKKUSE KAASAMISE KOOSOLEKUTE PROTOKOLLID

KESKKONNAAMET
Hiiu-Lääne-Saare regioon

Põdrapao püsielupaiga ja Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitsekorralduskavade koostamise esmane avalikkuse kaasamise koosolek

PROTOKOLL

Kõrgessaare vallamaja

19.12.2012

Algus kell 14.05, lõpp kell 15.30

Juhatas: Andres Miller, Keskkonnaameti (KA) Hiiu-Lääne-Saare regiooni kaitse planeerimise spetsialist

Protokollis: Heikki Luhamaa, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, kaitsekorralduskava koostaja

Võtsid osa:

Marek Põld, Kalle Viin, Koit Tikk, Selve Pitsal ja Jaanus Valk, vt registreerimislehte

1. Sissejuhatus ja tervitussõnad: Andres Miller (AM)

Tegi sissejuhatuses mõlema ala kaitsekorralduskava (KKK) koostamisse. Kuna tegu on kahe eraldi loodusala, on vaja koostada mõlemale alale eraldi KKK. Tulevikus on plaanis need piirnevad alad liita. KKK-de koostamise tellijaks on KA, koostajaks Pärandkoosluste Kaitse Ühing (PKÜ) ning rahastajaks Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF). Plaanis on ka teine kaasamiskoosolek, kus on võimalik tutvuda peaaegu valmis KKK-dega. Koosolek peaks toimuma tuleva aasta jaanuaris ning KKK-d valmima 1. märtsiks 2013.

2. KKK-de koostamisest: Heikki Luhamaa (HL)

Andis ülevaade käesoleva (esmise) kaasamiskoosoleku eesmärkidest, Pihla-Kaibaldi looduskaitseala ja Põdrapao püsielupaiga väärtustest ning nende kaitseks kaitsekorralduskavade mustandis planeeritud tegevustest. Kõigil kaitsealadel on kaks kaitset reguleerivat dokumenti: kaitse-eeskiri, mis on seaduse jõuga ja määrab piirid ja tegevused, ning KKK. KKK on Keskkonnaameti planeeringudokument. Ka püsielupaigal on kaitse-eeskiri.

3. Arutelu

Marek Põld (MP): Parklakoha võiks teha ka infostendi juure, kuhu külastajad saaksid autod jätta, et jalgsi nõmmele minna. Liivikuala võiks tunduvalt suurendada. Teder mängib liiviku peal ja talle tuleks liiviku suurendamine kasuks.

MP: Mida arvab kaitseala valitseja sellest, et sellel alal käiakse autode ja ATVdega rallimas liiviku peal?

Koit Tikk (KT): See on tankidega tehtud. Olen kuulnud jutte, et seal oli hea metsaistutamise plaani täita – midagi kasvama ei läinud ja said kogu aeg istutada ja plaani täita. Aga 50ndatel tulid suured sahad, mis kündsid 75 cm sügavuselt ja nendel vallidel läksid juba männid kasvama. 70 a. tagasi oli liiviku ala märgatavalt suurem.

HL: Seda on ortofoto pealt ka hästi näha.

MP: Minu arust on absurd, kui kaitsealal on monokultuurne männiistandus, mis seal liiviku ümber olevad metsad on. Ja lisaks on nad veel künnivagudel. Kui seda mitte taastama hakata, siis kasvaba ta kinni.

Jaanus Valk (JV): Palju siin liivikut üldse on?

MP: 10-15 hektarit.

KT: 10 ha on see suur ala ja ülejäanu tuleb väikestest lappidest juurde. Kaardi pealt on näha, et kunagi on see liivik olnud suurem. Enamus puid on seal 50-60 a. tagasi täis istutatud bonsaid. Mingit 5-6 aasta vanust puud seal ei ole. Võiks teha ringi täis, nagu foto pealt paistab.

MP: Kui sa vaatad ortofoto pealt, siis metsamassiivis on hõredamaid kohti palju sees. Ei ole vaja eriti palju midagi vaja teha, tuleb lihtsalt puude lõikamisega kaasa aidata.

KT: Tuleohutuse märke peaks palju üles panema.

MP: Lõket on tehtud lageda nõmme peal, aga puude vahele ei ole mindud. Päästeteenistus tahab Keskkonnaametilt infot, kust vett võtta, kui on vaja kustutada. Aga kui suudad põlengu levikut takistada, siis on põletamine täiesti taastamise võte. Mujal maailmas seda kasutatakse.

MP: Liiviku peal on korralik tedremäng.

MP: Kaitseala märgistus on korrast ära. Palju on ajaloolise väärtusega märke.

AM: Ilmselt oli tähiste paigaldamise leping tehtud kunagi selline, et vanade postide eemaldamine oli kogemata välja jäänud.

KT: Kui kauaks turbarabas üldse turvast jätkub?

JV: Kaevandajad planeerivad ise, et jätkub 5 aastaks.

MP: Kui planeerida kaitsealal veerežiimi muutmist, siis on turbakaevanduse rabas ülejutus. Nemat peavad hakkama sellevõrra rohkem vett välja pumpama.

Otsustati:

1. Küsimused ja ettepanekud KKK-de kohta saata kirjalikult Heikki Luhamaale (e-post heikki.luhamaa@eesti.ee) või Andres Millerile (e-post andres.miller@keskkonnaame.ee).
2. Enne järgmist (viimast) kaasamiskoosolekut saadab Heikki Luhamaa koosolekul osalenuile KKK-de mustandid.
3. Andres Miller saadab osalenuile ja teistele asjalistele esimese kaasamiskoosoleku protokoll (pärast selle koostamist ja nõuetekohast vormistamist).

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Miller
koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Heikki Luhamaa
protokollija

Põdrapao püsielupaiga ja Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitsekorralduskavade koostamise teine avalikkuse kaasamise koosolek

PROTOKOLL

Hiiu maavalitsuses

21.01.2013

Algus kell 13.00, lõpp kell 14.25

Juhatas: Andres Miller, Keskkonnaameti (KA) Hiiu-Lääne-Saare regiooni kaitse planeerimise spetsialist

Protokollis: Heikki Luhamaa, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, kaitsekorralduskava koostaja

Võtsid osa:

Rita Miller, Marek Pöld, Jaanus Valk, Mai Julge, Kalev Kask, vt registreerimislehte

1. Sissejuhatus ja tervitussõnad: Andres Miller (AM)

Tutvustab mõlema ala kaitsekorralduskava (KKK) koostamist. Kuna tegu on kahe eraldi loodusala, tehakse mõlemale alale eraldi KKK. Tulevikus on plaanis need piirnevad alad liita. KKK-de koostamise tellijaks on KA, koostajaks Pärandkoosluste Kaitse Ühing (PKÜ) ning rahastajaks Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF). KKK-de valmimise tähtaeg on 1. märts 2013.

2. KKK-de koostamisest: Heikki Luhamaa (HL)

Tutvustas Pihla-Kaibaldi looduskaitseala ja Põdrapao püsielupaiga KKKsid. Andis ülevaate nende väärtustest ning planeeritud tegevustest.

3. Arutelu

Kalev Kask (KK): Liiviku keskele jääva metsaala lõunaosas on endised kaevikud. Neid võiks eksponeerida.

Marek Pöld (MP): Alal võiks olla tutvustavaid infomaterjale, aga mingit matkarada vaja ei ole. Parklakoha võiks teha liivikust läänes asuva raielangi põhjaotsa ja sinna ka infostendi panna. Autoga saab sinna ilusti ligi ja liivikuni on ka vähe jalutada.

Jaanus Valk (JV): Kohapealne viida- ja infosüsteem on vajalik.

MP: Pisi-tinasambliku kasvukoha taastamiseks tuleb ATVd sinna suunata ja nad teevad töö kähku ära (nali). Liivikute taastamisel on loodenurga tegemisel oht, et võib „tekkida“ tee sihini ja seda mööda hakataks autodega sihilt liivikule sõitma. Seda ohtu tuleb jälgida. Võiks taastada ka liivikust idasuunas olevaid alasid, seal on tööd vaja vähem teha.

HL: Kuna ei luitemetsade ega liivikute taastamise kogemust ei ole, siis sai taastamiseks valitud alad, kus hetkel kaitseväärtusei ei ole – kõige tihedamad männikultuurid. Juba hetkel on kavandatava taastamise pindala suur. Kui sellegi saaks ära tehtud, oleks hea. Siis saab järgmisel KKK perioodil taastamisega jätkata.

Mai Julge: Kes selle töö ära teeb?

HL: See jääb RMK kohustuseks. Kas kaitseala lõunaossa suunduvate teede otstesse tuleks panna läbisõitu keelavad märgid?

MP: Ei ole mõtet, kuna keegi ei hooli ja lõhutakse ära. Võiks panna tupikumärgid, et heausksed ei satuks autodega sinna sõitma.

HL: Kaitseala idaosas Määvliis on kaitseala ainus poollooduslik niidukooslus. Mida selle niiduga ette võtta?

MP: Selle niiduala majandamine on kahtlane, kas üldse saab niidukiga teha. Vähemalt kogu ümbritsev mets on betoonpomme täis.

KK: Ala oli lennuväe pommitamispolügooniks. Sellepärast Määvli küla tühjaks viidigi, et polügooni teha.

JV: Tuleohutusmärkide asemel tuleks kasutada tuleohu hoiatusmärke, mis on arusaadavam. Kuidas tuletõrje veevõtukohtadega jääb?

HL: Kaitsealal selleks sobivaid kohti küll ei ole.

MP: Väljaspoole kaitseala on RMK mitmeid tuletõrje veevõtukohti rajanud. Probleemiks võib olla ligipääs nendeni.

Otsustati:

1. Küsimused ja ettepanekud KKK-de kohta saata kirjalikult Heikki Luhamaale (e-post heikki.luhamaa@eesti.ee) või Andres Millerile (e-post andres.miller@keskkonnaame.ee).
2. Heikki Luhamaa saadab Pihla-Kaibaldi KKK omapoolse lõppvariandi pdf formaadis asjalistele ülevaatamiseks.
3. Andres Miller saadab osalenuile ja teistele asjalistele käsoleva (teise) kaasamiskoosoleku protokoll (pärast selle koostamist ja nõuetekohast vormistamist).

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Miller
koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Heikki Luhamaa
protokollija